

ЗНАХІДКИ РІДКІСНИХ І МАЛОЧИСЕЛЬНИХ ВИДІВ ПТАХІВ НА БУКОВИНІ

І.В. Скільський

Records of rare and unnumerous bird species in the Bukovina. - I.V. Skilsky. - Berkut. 11 (2). 2002. - Data were collected in Chernivtsi region in 1990-2001. Information about 14 rare species is presented. [Ukrainian].

Key words: Chernivtsi region, fauna, rare species, distribution, breeding.

Address: I.V. Skilsky, P.O. Box 532, 58001 Chernivtsi, Ukraine; e-mail: bwasil@chv.ukrpack.net.

Нижче наведені раніше неопубліковані відомості стосовно окремих раритетних представників орнітофауни Чернівецької області. Вони зібрані за період з 1990 р. поблизу (в межах) 17 населених пунктів, у тому числі у Вижницькому (с. Слобода-Банилів), Герцаївському (села Дяківці й Остриця), Заставнівському (с. Веренчанка), Кіцманському (села Коростувата, Чортория і Шипинці), Новоселицькому (села Жилівка і Слобода), Путильському (с. Усть-Путила), Сокирянському (с. Олексіївка), Сторожинецькому (села Банілів-Підгірний і Буденець) та Хотинському (с. Рухотин) районах. Автор висловлює щире подяку всім дослідникам (прізвища більшості з них вказані в тексті), які надали в наше розпорядження власні матеріали.

Лелека чорний (*Ciconia nigra*). Протягом літніх періодів 1997–2001 рр. птахів часто спостерігали в околицях м. Герца (особ. повід. місцевого жителя). 24.09.2000 р. ми виявили одну особину північно-західніше м. Заставна. Лелека шукав поживу на мілководдях наполовину обезводненого ставка. Наведені нижче матеріали зібрані М.І. Собко у 2001 р. поблизу с. Жилівка. У травні бачили одного птаха біля ставка, а 17.09 тут і на прилеглих територіях спостерігали кілька особин. Цікавим є також випадок врятування молодого чорного лелеки від можливої загибелі. 7.08 птаха (в ювенільному оперенні) ввіймали з пораним крилом. Під час більш детального огляду на ньому ще виявили значну кількість паразитів (пухоїди, кліщі). Лелека був дуже ослаблений, кволий, але завдяки дбайливо-

му ставленню до себе людей (насамперед, членів сім'ї М.І. Собко), швидко одужав. Його кормили спочатку жовтком недовареного яйця, а згодом – дощовими червами, дрібною рибою та мишовидними гризунами, яких птах споживав особливо охоче. Через три тижні він зміг літати і був відпущений на волю. Знахідка молодого чорного лелеки свідчить про можливу наявність гнізда поблизу зазначеного села. Окрім того, влітку 2001 р. південніше с. Дяківці місцевими жителями був обстежений листяний ліс на невисокому підвищенні рельєфу (неподалік від кордону з Румунією). За їх інформацією, яка ще потребує підтвердженнь, тут виявлене заселене гніздо.

Казарка чорна (*Branta bernicla*) є надзвичайно рідкісним залітним представником орнітофауни західних областей України (Страутман, 1963). На Буковині зафіксована двічі. 15.12.2001 р. В.В. Давидович виявив одну особину неподалік від свого будинку на західній окраїні м. Чернівці (місцевість “Роша”). Децю ослаблений птах сидів на снігу, склавши крила, а через хвилику, наляканий наявністю спостережника, полетів геть. Раніше чорна казарка була здобута 23.09.1958 р. біля с. Шипинці (Клишин, 1962; Скільський и др., 1992).

Лебідь-кликун (*Cygnus cygnus*) на Буковині трапляється рідко в позагніздовий період. Певним чином цікавими є спостереження особин виду протягом холодної пори року. Останнім часом В.І. Бабух зафіксував птахів взимку на ставках поблизу с. Чортория (1998/1999 рр. – 1 і 1999/2000 рр. – 2) та с. Слобода-Банилів (1999/2000 рр. – 3).

У всіх випадках кликуни були виявлені у зграях зимуючих лебедів-шипунів (*C. olor*).

Скопа (*Pandion haliaetus*). Протягом першої декади березня 2000 р. птаха спостерігали на р. Прут навпроти с. Коростувата (І.Б. Термена, особ. повід.).

Лунь польовий (*Circus cyaneus*). 30.05.1997 р. ми виявили літаючого над полями самця південніше с. Веренчанка.

Підорлик малий (*Aquila pomarina*). За даними В.В. Бучка, 12.04.2000 р. одна особина пролетіла в небі разом з двома звичайними канюками (*Buteo buteo*) над північною частиною (Садгора) м. Чернівці.

Беркут (*A. chrysaetos*). Наприкінці лютого 1997 р. на окраїні с. Банилів-Підгірний (хутір Поляни) знайдений мертвим молодий (нестатевозрілий) птах (О. Петрашук, особ. повід.). Причина смерті залишилася невідомою.

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*). Донедавна останні спостереження особин виду на Буковині були датовані серединою 1960-х рр. (Скильський и др., 1992). І ось цікаві новини: з 1990 р. С.Х. Лісничий бачив по одному орлану-білохвосту на р. Дністер біля с. Рухотин. У зв'язку з цим, ми припускаємо можливість гніздування хоча б пари птахів у районі Хотинської височини.

Балабан (*Falco cherrug*). 28.08.1998 р. одна особина літала серед масивів нової багатоповислової забудови в південній частині м. Чернівці.

Підсоколик малий (*F. columbarius*) є нерегулярно зимуючим у невеликій кількості представником авіафауни рівнинної частини Буковини. Останнім часом виявлений лише двічі. Взимку 1994/1995 рр. 5 особин зафіксовані на окраїні с. Олексіївка (Г.М. Гончар, особ. повід.), а 23.11.1997 р. В.О. Голубев бачив 2 птахів серед поля поблизу с. Слобода.

Тетерук (*Lyrurus tetrix*). Наприкінці 1990-х рр. у незначній кількості спостерігали в околицях с. Усть-Путила (П.І. Гаврилашук, особ. повід.). Птахи були виявлені, головним чином, на гірських луках і серед вирубок.

Погонич малий (*Porzana parva*). 10.04.2000 р. серед масивів міської забудови Чернівців М.М. Федорак знайшла мертву самку.

Слуква (*Scolopax rusticola*). Останнім часом ми двічі виявляли поодиноких птахів. Так, 25.04.1997 р. в околицях с. Остриця слуква злетіла майже з-під ніг спостережника, попрямувала до іншої ділянки лісо-смуги, і приземлилася на віддалі приблизно 30 м від попереднього місця. В іншому випадку (13.04.2000 р., с. Буденець), птаха зустріли серед ялицево-букового лісу. Він шукав поживу на землі, а побачивши людей (ми підійшли до нього не ближче 10 м), втік у більш густі зарості хвойних насаджень.

Пугач (*Bubo bubo*). За даними С.Х. Лісничого, в 1999 р. знайдено кладку з 2 яєць у ніші берегового урвища р. Дністер поблизу с. Рухотин. Наступного року в цьому ж місці птахи гніздилися знову.

Трипаллий дятел (*Picoides tridactylus*). У Буковинських Карпатах трапляється досить рідко. Останнім часом виявлений двічі: 27.07.1994 р. – самець в ялиновому лісі біля с. Долішній Шепіт (Т.Г. Андрющенко, особ. повід.), а 26.05.2000 р. ми спостерігали птаха серед насаджень ялиці та бука неподалік від с. Банилів-Підгірний. Імовірно, що чисельність виду в регіоні не така вже й низька, але, оскільки це найбільш мовчазний серед наших дятлів, тому спостережники виявляють його не дуже часто.

Гірський шеврик (*Anthus spinoletta*). У Чернівецькій області відоме єдине в наш час місце гніздування виду – це луки на хр. Яровиця (поблизу лісод. Перкалаб, вище 1400 м н. р. м.). Саме тут протягом останнього десятиліття ми спостерігали птахів у репродуктивний період: 16.06.1993 р. – 8 самців, 15.06.1999 р. – порівняно значна кількість (1 ad з кормом для пташенят) і 13.06.2001 р. – 5 особин.

Чечевиця (*Carpodacus erythrinus*). 16–17.06.1993 р. в долині р. Сарата північно-західніше однойменного села виявлена співаюча самка. Пізніше неподалік бачили ще

одну самку, яка годувала погано літаючого поршка.

ЛІТЕРАТУРА

Клитин А.Н. (1962): Птицы Советской Буковины. - Дис. ... канд. биол. наук. Черновцы. 1-2: 1-513.
Скільський І.В., Годованец Б.И., Клитин А.Н. и др. (1992): Каталог орнитологических наблюдений с

территории Черновицкой области. Сообщение 1. - Деп. В ОНП НПП "Верас" и ИЗ АН Беларуси. 10.11.1992. № 160. Минск. 1-12.
Страутман Ф.И. (1963): Птицы западных областей УССР. Львов: Изд-во Львовск. ун-та. 1: 1-200.

*І.В. Скільський,
а/с 532, м. Чернівці,
58001, Україна (Ukraine).*

ВСТРЕЧИ НЕКОТОРЫХ РЕДКИХ ПТИЦ В ПРИДНЕСТРОВЬЕ В 2002 г.

А.А. Тищенко

Records of some rare birds in the Dniester region in 2002. - А.А. Tischenkov. - *Berkut*. 11 (2). 2002. - Data about 13 species are presented. [Russian].

Key words: fauna, the Dniester region, rare species.

Address: А.А. Tischenkov, T.G. Shevchenko Dniester State University, 25 October str. 128, 3300 Tiraspol, DMR, Moldova; e-mail: tdbirds@rambler.ru.

Черный аист (*Ciconia nigra*). 2.10 в заповеднике "Ягорлык" наблюдались 3 особи, летящие в южном направлении на высоте около 150 м.

Лебедь-кликун (*Cygnus cygnus*). Две особи были зарегистрированы 21.12 на Днестре в окрестностях с. Суклея Слободзейского района.

Скопа (*Pandion haliaetus*). Одна особь наблюдалась 3.04 на территории заповедника "Ягорлык".

Осоед (*Pernis apivorus*). 16.09 была зарегистрирована стая из 13 особей, которая летела через г. Тирасполь в южном направлении на высоте около 100 м.

Орлан-белохвост (*Haliaeetus albicilla*). Одна птица наблюдалась 28.12 на Днестре в окрестностях г. Тирасполя (личн. сообщ. А.Д. Выродова). Нет сомнения, что сюда орлана привлекло большое количество подранков кряквы (*Anas platyrhynchos*) и других уток, которые ежегодно появляются на реке во время декабрьской охоты.

Сапсан (*Falco peregrinus*). В сумерках 4.01 одна особь наблюдалась в ближайших окрестностях г. Тирасполя. Птица летела со

стороны города, вероятно, на ночевку в пойменный лес.

Дербник (*F. columbarius*). Наблюдался 6.01 в г. Тирасполе в районе элеватора. Дербник, охотящийся на овсянок (*Emberiza citrinella*), был отмечен 15.01 в окрестностях с. Буторы Григориопольского района. 17.01 одна особь зарегистрирована в окрестностях с. Грушка Каменского района.

Серый журавль (*Grus grus*). 18.11 около 30 особей пролетели над Тирасполем на высоте приблизительно 400 м (личн. сообщ. И.Г. Митрохина).

Клинтух (*Columba oenas*). Группа из 17 особей зарегистрирована 2.10 в окрестностях с. Малаешты Григориопольского района. Четыре особи наблюдались 5.12 в окрестностях с. Выхватинцы Рыбницкого района. В заповеднике "Ягорлык" 25.12 отмечено 46 особей этого вида.

Серый сорокопуд (*Lanius excubitor*). 16.01 одна птица отмечена в окрестностях с. Ново-Михайловка Рыбницкого района и еще одна – в окрестностях г. Рыбница. 17.01 сорокопуд наблюдался в окрестностях с. Ротари Каменского района.